

چگونه به نظرات داوران مقالات علمی پاسخ دهیم

اگر بعد از ارسال مقاله علمی به یک مجله با اصلاحات داوران مواجهه شدید، نگران نباشید! روند انتشار مقالات علمی مانند رقصی است بین نویسندگان، داوران و سردبیران. چنانچه این حرکات و روابط فی مابین به خوبی رفت و برگشت داشته باشد، به یک خروجی منظم و حرفه‌ای می‌رسد. پاسخ دادن به داوران شاید کاری طاقت فرسا به نظر برسد، زیرا هیچ کس دوست ندارد کارش مورد انتقاد قرار گیرد. اما اگر نظرات داوران را فرصتی برای بهبود مقاله خود و کسب اعتبار برای آن بدانید، پاسخ به نظرات دشوار نخواهد بود. لذا برای کسب یک نتیجه مناسب و مفید، پیشنهاد می‌شود که به عنوان نویسنده در پاسخ به ارزیابی انجام شده توسط داوران مجلات، توصیه‌های زیر را رعایت نمایید:

۱- مودب، سپاسگزار و حرفه‌ای باشید، حتی زمانی که فکر می‌کنید داور اشتباه می‌کند.

اگر به هر دلیلی با نظر داور مخالف هستید، از منظر علمی این موضوع خوب است. ولی باید با ذکر دلایل علمی و ارائه منابع معتبر و با رعایت ادب به داور توضیح دهید که چرا تغییر خواسته شده نباید انجام شود. حتی اگر اطمینان دارید نظر داور اشتباه است، هرگز و در هیچ موقعیتی غیرحرفه‌ای رفتار نکنید؛ به جای پاسخ دادن با عباراتی از قبیل: داور در این مورد اشتباه کرده است و...، به این فکر کنید که داور ممکن است قصد شما را به عنوان نویسنده اشتباه متوجه شده باشد. برای روشن شدن مطلب و نحوه پاسخگویی مناسب، مثالی را مطرح می‌کنیم: اگر داوران یا سردبیر مجله‌ای در اصلاحات خواسته شده اعلام کنند که در مقاله مورد نظر باید جدول مقادیر P.Value اضافه شود و شما مخالف اضافه کردن این آیتم هستید، بهتر است به این صورت پاسخ داد: اول اینکه، ما قصد آزمایش نمودن فرضیه‌ها را نداشته و فقط قصد توصیف متغیرهای مسئله را داریم، لذا نیازی به بررسی شاخص P.Value نیست و این مطلب را در بخش بیان مسئله و سوال تحقیق نیز اعلام نموده‌ایم. دوم اینکه، استفاده از معیارهای استنتاج آماری در جدول ویژگی‌های پایه شامل مقایسه‌های متعدد است، بنابراین احتمالاً باعث ایجاد ارتباط مثبت کاذب می‌شود. به این شکل، دلایلی ارائه نمودیم که چرا این درخواست اشتباه است و احتمالاً داور مقاله را قانع می‌کند. ضمناً می‌توانیم در پایان اعلام کنیم که «با این حال، چنانچه دلایل ارائه شده مورد قبول داوران محترم قرار نگرفت، می‌توان مقادیر P.Value را به مقاله اضافه کرد». چنین جوابی می‌تواند یک پاسخ حرفه‌ای به داوران و سردبیران باشد.

۲- ساده و منظم پاسخ‌هایتان را ارائه دهید که داور و سردبیر متوجه پاسخ شما بشوند.

برای ارائه یک پاسخ منظم و ساده به تمام اصلاحات داوران، در یک جدول همه نظرات آن‌ها را بنویسید و رویه‌روی آن محل اجرای نظرات را در مقاله آدرس‌دهی نمایید یا علت عدم اجرای نظر داور را بنویسید. داور و سردبیر باید به سادگی مکان دقیق

اجرای نظراتشان را در مقاله پیدا کنند لذا باید دقیقاً مشخص شود که تغییرات جدیدی که در مقاله انجام شده، در کدام صفحه، جمله و خط آورده شده تا داور به راحتی آن را پیدا کند. حتی باید موارد با رنگ دیگری مشخص شود. این امر موجب صرفه‌جویی در وقت داوران می‌شود و تأثیر مثبتی در نگاه ایشان دارد. در غیر این صورت داور مجبور می‌شود دنبال تغییرات اعمال شده بگردد و حتی احتمال دارد از شما مجدداً سوال کند که این امر مستلزم برگشت دوباره مقاله و صرف وقت بیشتر می‌شود. اگر کار را برای آن‌ها آسان کنید، ارزیابی خود از نسخه جدید شما را راحت‌تر انجام خواهند داد. به طور مثال، اگر در پاسخ یک داور، نویسنده فقط بگوید: "متن اصلاح شد" داوران و سردبیران باید آن متن اصلاح شده را جست‌وجو کنند تا بیابند و سپس خودشان تفسیر کنند که در کجای متن به نظر آن‌ها پاسخ داده شده است. ممکن است داوران در یافتن متن و تفسیر آن دچار خطا شوند. لذا بهتر است نویسنده چنین پاسخ دهد: «این نظر، نظر خوبی است و ما به عنوان نویسندگان با نظر داور موافق هستیم و متن خواسته شده را در صفحه ۱۳، خط ۱۵ اجرا نمودیم که با رنگ آبی مشخص شده است».

۳- اگر نظر داوران را متوجه نشدید، اشکالی ندارد.

چنانچه نظر داوران را متوجه نشدید، می‌توانید با ملایمت بگویید: ما مطمئن نیستیم که سؤال داور را دقیق درک کرده باشیم و تصور می‌کنیم داوران گرامی مورد X را می‌خواهند. بنابراین مورد X را اعمال کنید و سپس ذکر کنید که اگر نظر داور را اشتباه متوجه شده‌ایم، از پاسخگویی به نظرات داوران بعد از توضیح دقیق‌تر در مرحله بعدی استقبال می‌کنیم.

۴- مطابق دستورالعمل‌های نویسندگان که در سایت مجلات موجود است، مقاله و پاسخ‌ها را ارائه دهید.

به وفور دیده می‌شود که دستورالعمل‌های مجلات، توسط نویسندگان نادیده گرفته شده است. معمولاً در اولین ارسال، عدم تطابق با دستورالعمل برای صرفه‌جویی در وقت نویسندگان مجاز است. ولی نوشتن در قالب مجله و رعایت سایر دستورالعمل‌های مربوطه در ارسال مجدد مقاله باید رعایت گردد. از طرف دیگر از نویسندگان خواسته می‌شود که مقاله خود را برای موتورهای جستجو بهینه کنند؛ دلیل اصلی تأکید بر این موضوع آن است که درصدی از ترافیک سایت مجلات از طرف گوگل است و اگر مقاله نویسندگان به الگوریتم‌های آن پاسخگو باشد، راحت‌تر پیدا می‌شود که این موضوع هم برای نویسندگان و هم برای مجلات مفید است.

۵- به همه پرسش‌ها و نظرات داوران و سردبیران پاسخ کامل ارائه نمایید و هیچ موردی را بی‌پاسخ نگذارید.

باید همه اصلاحاتی که داوران و سردبیران به نویسندگان اعلام می‌کنند، مطابق نظر آن‌ها اعمال گردد و یا چنانچه نویسنده مخالف اجرای آن است، با ارائه دلیل علمی و معتبر پاسخ دهد. هیچ نکته‌ای نباید بدون پاسخ و در ابهام بماند. البته ضمن اینکه باید دقیق باشید، پرحرف نباشید!

اگر به نظری پاسخ نمی‌دهید، دلیل موجهی ارائه دهید. بطور مثال، از نویسنده خواسته شده که اطلاعات بیشتری در مورد نحوه آموزش به شرکت‌کنندگان برای گزارش یک رویداد سلامت خاص ارائه دهد. نویسنده پاسخ می‌دهد، "ما معتقدیم که اصلاحاتی که انجام داده‌ایم، دستورالعمل‌های داده شده به شرکت‌کنندگان را نشان می‌دهد." این پاسخ خوبی به داور از سوی نویسندگان نیست! اگر داور حوصله درک این پاسخ را داشته باشد، باید مقاله را به دنبال اطلاعات اعلام شده از سوی نویسندگان جستجو کند. در این مورد، نویسندگان باید اطلاعات مفصلی را در متن پاسخ به داوران در مورد رویکرد کلی به نحوه آموزش بیماران ارائه می‌دادند.

۶- هرگز یک داور را غیرمتخصص فرض نکنید.

داوران، هیچ نظری را برای اتلاف وقت نویسندگان نمی‌دهند. آن‌ها واقعاً می‌خواهند که مقالات بهتری منتشر شود. به داوران اجازه بدهید تا شک و تردید کنند. اگر واکنش شما به نظر یک داور خاص این است که «وای این شخص هیچ چیز نمی‌داند!»، یک نفس عمیق بکشید و اصلاح مقاله را در زمان دیگر و با آرامش بیشتری ارائه بدهید.

۷- یک داور را در مقابل دیگری قرار ندهید

گاهی پیش می آید که یکی از داوران، در خصوص موردی با شما مخالفت نموده اما داور دیگر چنین نظری نداشته باشد. در این نوع مواقع شما نباید در هنگام پاسخ دادن به مجله بگویید که چرا یک داور با این موضوع مخالفت کرده و داور دیگر مخالفتی نداشته است. زیرا سردبیران در انتخاب داور برای مقالات، داورانی با زمینه‌های تخصص متفاوت در نظر می‌گیرند تا از دیدگاه‌های مختلف مقاله شما بررسی شود. این رویکرد به سردبیر کمک می‌کند تا به هدف ارزیابی کامل مقاله دست یابد. پس فقدان انتقاد را با موافقت ضمنی، یکی ندانید. لذا شما به عنوان نویسنده موظف هستید به نظرات همه داوران جداگانه پاسخ دهید. حتی در برخی شرایط، داوران توصیه‌های کاملاً متضادی را در یک مورد ارائه می‌کنند. به عنوان مثال، یک داور ممکن است اضافه کردن اطلاعات بیشتر به یک شکل را پیشنهاد کند، در حالی که داور دوم ممکن است پیشنهاد کند که همان شکل از مقاله حذف شود. در این مواقع باید تصمیم بگیرید که کدام پیشنهاد مقاله را بهبود می‌بخشد. با این حال، با استفاده از این استدلال که داوران نتوانستند موافقت کنند، هیچ یک از این پیشنهادها را نادیده نگیرید. توضیح منطقی برای هر دو داور ارائه دهید که چرا فکر می‌کنید یکی از پیشنهادات در بهبود مقاله موثرتر است. البته لازم به ذکر است در این مواقع سردبیر هم به شما در اعلام نظرات داوران کمک می‌کند و ممکن است نظر مفیدتر را به شما اعلام نماید. شما باید آماده باشید همه وضعیت‌های گفته‌شده را به بهترین نحو اجرا نمایید.

۸- در پاسخ‌دهی به داوران دچار سوگیری شناختی نشوید.

ذهن ما مستعد بسیاری از خطاها و سوگیری‌های شناختی است. سوگیری‌های شناختی، خطاهای ذهنی هستند که به صورت نظام‌مند منجر به گرایش، نگرش و یا باور غلط می‌شود و بر فرآیند استدلال، ارزیابی و تصمیم‌گیری انسان تاثیر می‌گذارد. آن‌جا که دنیای علم و به خصوص علوم انسانی و مدیریت با ذهن پیچیده انسان سروکار دارد، دنیای بسیار گسترده‌ای است و هر کس ممکن است در نوشتن در این حوزه دچار سوگیری شود. مثلاً یکی از این نوع سوگیری‌ها، تعصب ذهن است که ممکن است در پاسخگویی به ارزیابی داوران مقاله، ما به عنوان نویسنده دچار آن شویم. در این خصوص و برای تحت کنترل در آوردن این خطای ذهنی، از عباراتی از قبیل "بسیار مطمئن هستم" یا "خیلی مخالفم" و موارد شبیه این عبارات استفاده نکنید. راهی برای برگشت از باورها و عقاید علمی خودتان که ممکن است اشتباه باشد را باقی بگذارید. حتی این رویه نوشتن را در متن مقاله و در بخش‌هایی که از زبان خودتان می‌نویسید مانند بخش بحث و پیشنهادات هم رعایت نمایید. به طور نمونه، محققین پژوهش‌های کیفی و کمی معتقدند که در اعلام نتایج یک تحقیق کیفی، چون برای بار اول است که شما به آن نتیجه رسیده‌اید، و تعمیم‌پذیری نتایج به حوزه‌های کوچکتری امکان‌پذیر است، شما باید با احتیاط و رعایت محدوده تعمیم‌پذیری، نتیجه را اعلام کنید. ولی در پژوهش‌های کمی که در جامعه آماری بیشتری، تحقیق صورت می‌گیرد، می‌توان تست فرضیه کرد و حوزه بزرگتری از آن جامعه آماری را پوشش داد، لذا نوع نگارش و تایید یا رد فرضیه در این گونه تحقیقات با تحقیقات کیفی می‌تواند متفاوت باشد. به طور مثال استفاده از عباراتی از قبیل: "به نظر می‌رسد..."، "احتمال دارد..."، "به استناد تحقیق..."، در نگارش در بخش‌های مختلف مقاله و یا پاسخ به داوران پیشنهاد می‌شود. از عباراتی همچون: "مطمئن هستیم..."، "یقیناً این متغیر بر متغیر... اثرگذار است" استفاده نکنید.

۹- حتی اگر داور اشتباه کرده باشد، به این معنی نیست که حق با شماست.

داوران مقاله در همه چیز که متخصص نیستند، و واقعاً نیازی هم نیست یک شخص در همه موضوعات متخصص باشند. لذا ممکن است گاهی پیش بیاید که اهمیت چیزی را که می‌خواهند حذف شود، را اشتباه ارزیابی نموده باشند و پیام شما را به طور کامل درک نکرده باشند. اما حتی اگر داوری اشتباه کند، به این معنی نیست که حتماً حق با شماست. داور ممکن است بطور ناخواسته چیزی را که شما با وضوح مناسب توضیح نداده‌اید را متوجه نشده باشد. بنابراین، شما به عنوان نویسنده، ابتدا

به آنچه که می‌توانید برای بهبود مقاله و جلب رضایت داور انجام دهید تمرکز کنید. نباید به داور توضیح دهید که چگونه اشتباه می‌کند بلکه فقط با استناد و متکی بر علم آن موضوع صحبت کنید.

۱۰- به نظرات داوران به اندازه مقتضی پاسخ دهید.

طول پاسخ به پیچیدگی سوال بستگی دارد. گاهی در یک صفحه یا در دو صفحه و حتی در شرایطی نیاز به صفحات بیشتر امکان پذیر است. مقدار پاسخ به داوران مقالات باید به اندازه‌ای باشد که به شما امکان می‌دهد ثابت کنید انتقادی را که دریافت کرده‌اید در نظر گرفته‌اید و داور با این مقدار پاسخ قانع خواهد شد.

وقتی با یک داور موافق هستید، اشتباه خود را بپذیرید و تأیید کنید که آن را اصلاح کرده‌اید. مثالی برای پاسخ به سوالات و یا خواسته‌های داوران به شرح زیر است: ما از داوران محترم برای اشاره به این موضوع تشکر می‌کنیم. تجدید نظر را انجام دادیم و در صفحه مثلاً ۱۰، خط ۳ تا ۶ نوشته شده است.

هنگام نوشتن پیش نویس پاسخ، کلمات خود را با دقت انتخاب کنید. ابتدا بر هر بخشی از نظر داوران که با آن موافق هستید تأکید کنید. سپس توضیح دهید که چرا بخشی از تغییرات خواسته شده را انجام ندادید. مثالی برای پاسخ به سوالات و یا خواسته‌های داوران به شرح زیر است: ما با نظر داوران موافقیم که توضیح بیشتر در مورد این نکته با استفاده از داده‌های جدید مفید خواهد بود. با این حال، معتقدیم که گسترش مجموعه داده ما امکان‌پذیر نیست، و از طرف دیگر به طور قابل توجهی از استدلال ما پشتیبانی نمی‌کند. به همین دلیل، ما ترجیح دادیم این تغییر را انجام ندهیم، اما جمله زیر را به پاراگراف سوم در بحث اضافه کردیم: "اگرچه داشتن مجموعه داده بزرگتر بیش از پیش برای ارائه می‌دهد...". این نحوه پاسخگویی و اجرای مطالب خواسته شده، نگاه مثبت شما به علم و ارزش قائل شدن به زحمات داوران را نشان می‌دهد.

۱۱- همان نسخه ارسال شده به مجله اول را بدون اعمال تغییرات خواسته شده، به مجله دوم دیگر ارسال نکنید.

اگر مقاله شما توسط اولین مجله رد شده، مقاله را به همان صورت اول یعنی قبل از تجدیدنظر مجله اول، به مجله دوم ارسال نکنید. بلکه بعد از انصراف از مجله اول، سعی کنید نظرات داوران مجله اول را تا جای ممکن که برای مقاله مفید است، اعمال کرده و سپس به مجله دوم ارسال کنید. چون داوران مجله اول زحمت کشیده‌اند و مقاله شما را مبتنی بر علم ارزیابی نموده‌اند، لذا حیف است که در مقاله آنها را اعمال نکنید. ضمناً برای ارزیابی صورت گرفته توسط مجله، از داوران و سردبیر آن مجله قدردانی کنید و دلیل انصراف در آن مجله را صادقانه به آنها بگویید. به طور مثال یکی از دلایل می‌تواند این باشد که مجله جدیدی را اخیراً انتخاب نموده‌اید، بیشتر از مجله اول، در حیطه تخصصی مقاله شما می‌باشد و یا هر دلیل منطقی دیگر که خودتان می‌دانید. از طرفی دیگر، در نظر داشته باشید همان نقص‌هایی که داوران مجله اول شناسایی نموده‌اند، احتمالاً توسط داوران مجله دوم نیز شناسایی شوند. حتی وضعیت احتمالی بدتر این است که مجله دوم ممکن است مقاله را به همان داوران که برای اولین بار مقاله شما را دیدند ارسال کند. چون بعضی از حوزه‌ها تخصصی هستند و داوران متخصص کمی در آن کشور و یا حتی در جامعه بین‌الملل دارد. در جریان باشید داوران در جوامع علمی با هم در ارتباط هستند و دانش خودشان را در حوزه‌های تخصصی و همچنین تکنیک‌های داوری مقالات را با هم مقایسه و به‌روزرسانی و همسان سازی می‌کنند.

۱۲- طرز فکر درست، باعث پاسخ درست می‌شود.

قبل از اینکه به نظرات داوران پاسخ دهید، خوشحال باشید که مقاله شما برای بررسی به داوران ارسال شده است، چون تعداد زیادی از مقالات حتی از مرحله تایید اولیه مجلات هم جلوتر نمی‌روند و رد می‌شوند. بنابراین سپاسگزار باشید که داوران، زمانی را از برنامه‌های خود برای ارزیابی کار شما اختصاص داده‌اند. اکثر داوران، انتقاد سازنده و مفیدی را ارائه می‌کنند، اما معمولاً از مقاله تمجید نمی‌کنند و نکات مثبت اصلی و همچنین جزئیات منفی یک مقاله را اعلام می‌کنند. وقتی اکثر نظرات داوران منفی است، این بدان معنا نیست که مقاله شما دارای نقاط ضعف بیشتری نسبت به نقاط قوت است. طبعاً داور باید

محدودیت‌های مقاله شما را به تفصیل بیان کند که شما بتوانید آنرا بهبود دهید. لذا با نگاه مثبت، خواسته‌های داوران و سردبیر را اجرا کنید. پاسخ‌های شما منعکس‌کننده نگرش شما در زمان نوشتن است. انتخاب کلمات و لحن، نشان‌دهنده پذیرش یا عدم پذیرش شماست. زمانهایی پیش می‌آید که نویسندگان با نوع کلماتی که با آنها پاسخ داده‌اند، این پیام را منتقل نموده‌اند که آنها از انتقاد به مقاله‌شان استقبال نمی‌کنند. مثلاً وقتی نویسندگان در پاسخ، جملات بسیار کوتاه بنویسند.

۱۳- نظرات حاوی نکات مختلف داوران را به چندین پاسخ تقسیم کنید.

گاهی پیش می‌آید که داوران چند مطلب را در یک پاراگراف بصورت جملات پی در پی می‌نویسند، و نظرات و خواسته‌های مختلفی در یک پاراگراف دارند. لذا منطقی به نظر می‌رسد که شما به عنوان نویسنده باید دقت کنید برای پاسخ دادن و یا اجرای خواسته‌های داوران، این پاراگراف را به اجزای کوچکتر تقسیم کنید و نظرات آنها را به صورت جدا جدا اجرا و یا پاسخ دهید.

۱۴- از دادن پاسخ بله یا خیر خودداری کنید.

حتی اگر از شما خواسته شده است که تغییرات جزئی ایجاد کنید، مانند تصحیح یک کلمه غلط املائی، بگویید: "ما اشتباه تایپی را اصلاح کردیم". اگر اشتباه جدی‌تری است، می‌توانید جمله "برای خطای خود عذرخواهی می‌کنیم" را نیز اضافه کنید. تواضع در علم در جای درست، خوب است و پاسخ‌های جمله‌ای بهتر از پاسخ‌های کلمه‌ای است.

۱۵- با دقت متوجه شوید که سردبیر در متن نامه اصلاحی به شما چه چیزی نوشته است.

معمولاً سردبیران در نامه‌ای که بعد از داوری مرحله اول یکی از تصمیمات زیر را اعلام می‌کنند: (۱) "مقاله شما غیر قابل پذیرش است". یعنی مقاله شما توسط داوران متخصص بررسی و رد شده است. (۲) "در حال حاضر مقاله شما رد شده است". ولی پذیرش در آینده ممکن است امکان پذیر باشد. در این حالت مقاله شما توسط دو داور متخصص بررسی شده و به دلایلی که توضیح داده شده، نمی‌توانیم این مقاله را برای انتشار بپذیریم. ولی اگر پیشنهادات اصلاحیه داوران را به درستی انجام و مجدداً ارسال کنید و سپس مورد پذیرش داوران قرار گیرد، در این حالت مقاله شما مورد پذیرش قرار می‌گیرد. (۳) "مقاله شما بدون اصلاحات مورد پذیرش قرار گرفته است". این حالت معمولاً خیلی کم اتفاق می‌افتد ولی بهترین حالت است.

۱۶- بحث‌های خود را با تیم داوران و سردبیر، عاقلانه انتخاب کنید.

گاهی پیش می‌آید که داوران از شما می‌خواهند که بیش از یک اصلاح در مقاله‌تان انجام دهید: الف) با برخی از این تغییرات شما موافق هستید. ب) برخی دیگر از تغییرات که شما فکر می‌کنید بی‌ربط هستند. ج) با برخی دیگر از تغییرات خواسته شده، ممکن است مخالف باشید.

گروه اول را که مشکلی ندارند. چون از نگاه خودتان نیز ارزشمند هستند و لذا انجام می‌دهید. با گروه دوم که فکر می‌کنید بی‌ربط هستند، حتی اگر در مورد برخی از نکات کاملاً با داوران موافق نیستید، باید بحث خود را با داوران را عاقلانه انتخاب کنید. اگر تغییر در یک جمله یا پاراگراف درخواست شده توسط داوران بر معنای مورد نظر تأثیر نمی‌گذارد، تمام تلاش خود را برای ایجاد تغییر انجام دهید. این کار این پیام را ارسال می‌کند که پیشنهادات آنها را جدی گرفته‌اید. گروه سوم تغییرات، آنهایی هستند که شما مخالف آنها هستید و احساس می‌کنید که روی مقاله شما تأثیر منفی می‌گذارد، در این حالت با احترام مخالفت کنید، البته هرگز بطور مستقیم نگویید که داور اشتباه می‌کند. فقط با تغییر خواسته شده مخالفت کنید و دلیل مخالفت و اثر منفی آن روی مقاله را شرح بدهید. توضیح دهید که در کجا ممکن است تفسیر اشتباه شده باشد. با این حال، ممکن است متوجه شوید که همانطور که منطق حفظ متن را توضیح می‌دهید، اگر متوجه شدید که حتی با حفظ متن قبلی، اضافه نمودن بعضی از عبارت‌های اعلامی از سوی داور ممکن است ارزش افزودن به پاراگراف مورد نظر را داشته باشد تا به خواننده کمک کند مقاله را بهتر درک کند، اینکار را انجام دهید و به داور در همین جا اعلام کنید که این عبارات را مطابق نظر ایشان اضافه

نموده‌اید. این کار ممکن است نگرش مثبت شما به علم را به داور انتقال بدهد. در نهایت نیز احتمال دارد پذیرش بخش‌های دیگر که شما مخالف بودید، بهتر و راحت‌تر توسط داوران صورت گیرد.

۱۷- موارد اخلاقی ارسال مقاله را رعایت نمایید.

هر نویسنده مطابق قوانین انتشار، حق دارد فقط یک مقاله را به یک مجله ارسال نماید و تا زمانی که تکلیف مقاله در این مجله روشن نشده است، حق این را ندارد که به مجله دوم دیگری همان مقاله را ارسال نماید. البته در بازه‌ای از زمان فرآیند که مجله این زمان را مشخص می‌کند، حق انصراف از ادامه ارزیابی مقاله‌اش را دارد. ولی تا قبل از این زمان حق ندارد همان مقاله را به مجله دیگری ارسال کند. لذا در زمان‌های پاسخ‌دهی به داوران و انجام ویرایش مقاله برای یک مجله شما مطابق دستورالعمل‌های اخلاق پژوهش، نباید همان مقاله را به مجله دیگری ارسال کنید. زمانی می‌توانید اینکار را انجام دهید که یا از مجله اول انصراف دهید و یا مجله اول، مقاله شما را بطور کامل رد کرده باشد.

۱۸- از ارجاعات در استدلال‌های خود استفاده کنید.

در پاسخ‌های خود به نظرات داوران، از ارجاعات به نشریات و نویسندگان معتبر البته بدرستی و دقیق برای افزایش وزن مقاله خود و همچنین معتبر بودن استدلال‌های خود استفاده کنید.

۱۹- در صورت نیاز به تمدید زمان نهایی اعمال تغییرات مقاله، از سردبیر اجازه بگیرید.

سعی کنید در بازه زمانی اعلام شده توسط مجله، تغییرات خواسته شده داوران را در مقاله اعمال و به نحو مقتضی اعلام شده توسط مجله، به آن ارسال نمایید. ولی چنانچه به هر دلیلی این امکان برای شما مقدور نبود، قبل از اتمام زمان نهایی، از سردبیر به طور رسمی و از طریق ایمیل مجله درخواست تمدید زمان نهایی ارسال تغییرات را انجام دهید.

۲۰- در پاسخ دادن به داوران همیشه شفاف بنویسید.

هم در پاسخ دادن به داوران و سردبیران، و هم در متن مقاله همیشه سعی کنید شفاف و بدون ابهام بنویسید. وقتی مطلبی را مطرح می‌کنید، خودتان را به جای خواننده بگذارید، و از جایگاه ایشان متن خود را بخوانید و ببینید آیا مطلب شفاف و بدون ابهام است؟ گاهی ما از زاویه دید و با اطلاعات خودمان متوجه مطالب می‌شویم. پیشنهاد می‌شود که از مناظر مختلف، و با توجه به شرایط مخاطبین مقاله، جملات خودتان را مورد ارزیابی قرار دهید که جای هیچگونه ابهامی در آن نباشد.

پاسخ دادن به نظرات داوران بهتر است با هدف یک گفتگوی سازنده انجام شود، نه به عنوان یک بحث و جدل. تمام اقدامات انجام شده در مقاله باید به منظور بهبود آن از نظر محتوای علمی، ارائه و وضوح باشد. اگر با این دیدگاه انجام شود، تلاش داوران، سردبیران و نویسندگان منجر به یک خروجی علمی مناسب و مفیدی برای جامعه مرتبط با آن موضوعات خواهد شد. از طرفی دیگر، احتمال رسیدن به اهداف اصلی و فرعی علم که توصیف، تبیین، پیش‌بینی و کنترل متغیرها و پدیده‌های جهان است، بالاتر خواهد رفت.

حمید حنیفی

دکتری مدیریت تکنولوژی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات